

Број: 2000

Датум: 12.06.2023. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА ЗА 2022. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Браничевског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, односно у општим болницама. Примарни ниво, представља први професионални ниво здравствене заштите који подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС” бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021 и 95/2021), на територији Браничевског округа примарни ниво заштите у 2022. години обезбеђивали су самостални домови здравља: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, као и домови здравља који су у саставу Здравствених центара (Дом здравља Петровац на Млави и Дом здравља Пожаревац са Огранком Костолац).

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коршћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Браничевског округа креће се око 10 км, док је проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2021. године, 160.070 становника).

Од укупног броја запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, који на дан 31.12.2022. године износи 1083 радника, њих 856 (79,04%) су здравствени радници и сарадници а 227 (20,96%) су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене

делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) који се финансирају из средстава РФЗО у домовима здравља Браничевског округа на дан 31.12.2022. године*

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
В. Градиште	26	14	12	3	0	0	29	8	40	2	20	99
Голубац	13	7	6	2	0	0	15	4	30	2	12	63
Жабари	14	11	3	2	1	0	17	1	29	2	16	65
Жагубица	18	7	11	2	1	1	22	12	41	2	20	97
Кучево	23	18	5	2	0	1	26	4	39	2	20	91
М. Црниће	12	9	3	2	1	0	15	1	25	2	15	58
Петровац	30	20	10	6	0	3	39	5	45	8	24	121
Пожаревац	86	39	47	19	0	6	111	34	215	29	100	489
Свега	222	125	97	38	3	11	274	69	464	49	227	1083

*(Извор:Табела 6. Извештаја о реализацији плана. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2022. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (856) који су запослени на одређено и неодређено време и финансирају се из средстава РФЗО на нивоу примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа, њих 274 (32%) су са високом стручном спремом а 582 (67,99%) са вишом и средњом стручном спремом (табела 1.).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2022. години, свих домова здравља Браничевског округа, анализа је показала да:

У оквиру службе за здравствену заштиту предшколске деце на нивоу Браничевског округа, у 2022. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 8,1 посета на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 1,7 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 1,6 посета по једном детету.

У служби за здравствену заштиту школске деце на нивоу Браничевског округа, у 2022. години било је у просеку 4,8 посета код лекара по једном школском детету и 0,9 посета код осталих медицинских радника.

У служби за здравствену заштиту жена на нивоу Браничевског округа, у 2022. години било је у просеку 0,39 посета код лекара ван саветовалишта, просечно 9,5 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,32 посете на једну жену.

У служби опште медицине на нивоу Браничевског округа, у 2022. години реализовано је код лекара у просеку 4,4 посете по једном одраслом кориснику а код осталих медицинских радника 2,9 посета по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Браничевског округа, у 2022. години остварено је код лекара у просеку 3,1 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 2 посете по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Браничевског округа, у току 2022. године било је у просеку 0,41 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,06 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,05 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 5,34 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Браничевског округа 2022. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
В. Градиште	7987	2623	8377	1984	4384	1964	69889	82095	0	0	8545	187848
Голубац	3724	604	3846	777	1924	530	32614	13597	0	0	4364	61980
Жабари	3450	782	3393	587	356	0	27370	21393	0	0	1037	58368
Жагубица	4607	453	5263	1033	4070	677	39900	19436	0	0	5105	80544
Кучево	3993	464	5836	420	2312	1281	72698	45896	0	0	1615	134515
М. Црниће	2764	217	3879	583	3858	1614	36051	17000	0	0	2562	68528
Петровац	11693	884	12022	1221	7015	4707	87701	35486	22345	7313	10209	200596
Пожаревац	43201	7497	37263	6594	17173	11132	113831	47863	79240	51914	32349	448057
СВЕГА	81419	13524	79879	13199	41092	21905	480054	282766	101585	59227	65786	1240436

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Браничевског округа

сваки становник у 2022. години, у просеку, имао 7,8 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа анализирана је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Браничевског округа по службама у 2022. години приказана је у Табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Браничевског округа у 2022.години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	5088.7	80.8	450.8
		дневно	24,2		2.1
		у једном сату	3,5		0.3
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	3803.8	60.4	573.9
		дневно	18.1		2.7
		у једном сату	2.6		0.4
3.	Здрав. заштита жена	годишње	2417.2	38.4	755.3
		дневно	11.5		3.6
		у једном сату	1.6		0.5
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	5517.9	75.1	1806.1
		дневно	26.3		8.6
		у једном сату	3.8		1.2
5.	Здрав. заштита радника	годишње	7814.2	106.3	1600.7
		дневно	37.2		7.6
		у једном сату	5.3		1.1
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	1993.5	81.0	
		дневно	9.5		
		у једном сату	1.4		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, пре свега лекара била највећа, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника са 7814 прегледа годишње, односно 37 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је у служби здравствене заштите одраслих са по 1806 посета годишње, односно око 9 посета дневно или 1,2 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013, 16/2018 и 18/2022), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показују да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа на годишњем нивоу, у већини служби много нижа од дефинисаних норми (табела 3.).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Браничевском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 721 становник $160070/222=721,04$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Браничевског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу примарне здравствене заштите (ДЗ Велико Градиште, ДЗ Голубац, ДЗ Жабари, ДЗ Жагубица, ДЗ Кучево, ДЗ Мало Црниће и ДЗ Пожаревац), у 2022. години посматран је укупан број остварених услуга. Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Петровац на Млави су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарни ниво.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2022. годину, службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Браничевског округа, оствариле су укупно 1.405.128 анализа (Опште хематолошке анализе крви 208.145, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 43.032, Биохемијске анализе у крви 9.959, Биохемијске анализе у серуму 866.700, Биохемијске анализе у урину 166.706, Биохемијске анализе у фецесу 5.710, COVID услуге 104.869 и укупно микробиолошке и паразитолошке анализе 7), што представља извршење од 113,72% у односу на планиране вредности.

Остварени обим лабораторијских услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Петровац износи 11,9 услуга $(1.405.128/124.467*95%=11,88)$.

У 2022. години на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, услуге лабораторије користило је укупно 137.560 осигураника, што је за 7,2% више у односу на претходну годину.

У оквиру служби Хитне медицинске помоћи на територији Браничевског округа у 2022. години, реализовано је укупно 94545 услуга, од којих су 41375 прегледи лекара (на терену 5585, први прегледи деце ради лечења 3949, први прегледи одраслих ради лечења 31802 и прегледи у циљу збрињавања особе изложене насиљу 39) и 53170 дијагностичко терапијских услуга. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2022. години

(35751/160070*1000=223,35), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 223 лица на 1000 становника.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је већи за 9,66%; а дијагностичко терапијских услуга је већи за 20,42%.

На територији Браничевског округа у 2022. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 930.515 километара (без медицинске пратње 638.976 км и са медицинском пратњом 291.539 км), што је за 4,88% више у поређењу са претходном годином.

ЗАКЉУЧАК

1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, на дан 31.12.2022. године био је 1083 радника, од којих су 856 (79,04%) здравствени радници и сарадници а 227 (20,96%) административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Браничевском округу на једног лекара примарне здравствене заштите долази око 721 становник.

3. У току 2022. године, у просеку, сваки становник Браничевског округа имао је око 7,8 посета службама примарне здравствене заштите, на годишњем нивоу.

4. На нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, у току 2022. године, највећа оптерећеност лекара била је, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника, са 7814 прегледа годишње, односно 37 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату, а највећа оптерећеност осталих медицинских радника била је у служби здравствене заштите одраслих.

5. На основу броја извршених лабораторијских анализа, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Браничевског округа, без ДЗ Петровац на Млави, у 2022. години, износи 11,9 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2022. години, може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило 223 лица на 1000 становника, што је за 12,63% више у односу на претходну годину.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Неопходно је омогућити да у наредном периоду преко 80% лекара који раде у служби за здравствену заштиту одраслих има специјализацију из опште медицине.

- Унапредити активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапредити рад саветовалишта за хроничне болеснике.
- Унапредити услуге заштите менталног здравља.
- Пружити већу подршку раду лекара превентивне медицине у заједници, тамо где људи живе и раде, тамо где се чува здравље народа у циљу сузбијања епидемија заразних болести. Уз здравствену заштиту жена, деце и одраслих особа као и здравствену заштиту из области поливалентне патронаже и кућног лечења са палијативним збрињавањем и здравствене неге, неопходно је акценат примарне здравствене заштите ставити на јачање основних функција превентивне здравствене заштите за све категорије становништва.
- Унапређење квалитета рада и размене информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.
- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:
др Цвија Стојановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В.Д. Директор
др Ана Јовановић